A-II/1/2335/ 21

चतुर्थसत्रार्द्धम्

प्रथमपत्रम्

साहित्यम्

समयः घण्टात्रयम् **पूर्णाङ्काः 80**

अ. सर्वे अतिलघूत्तरीयाः प्रश्नाः समाधेयाः। **(15×2=30)**

1. शिवस्य उपकरणं किम् ?
2. कीदृशः परमार्थो न ?
3. 'द्वितयमप्येतत्' – अत्र द्वितयं किम् ?
4. समाचारः कः ?
5. अपूर्वत्वं कयोः सम्भवति ?
6. व्यवहारिभिः सत्काव्याधिगमात् किम् आप्यते ?
7. काव्यामृतरसद्वारा कः वितन्यते ?
8. अलङ्कृतिः किम् उपोद्धृत्य विवेच्यते ?
9. 'शब्दार्थौ काव्यम्' इत्यस्य कोऽर्थः ?
10. 'प्रकाशस्वाभाव्यम्. . . . .' इत्यादौ पद्ये कीदृशेन कविना किम् उपनिबद्धम् ?
11. 'बन्धे व्यवस्थितौ काव्यम्' इत्यनेन किं वार्यते ?

अथवा

अर्थः कदा मृतकल्पोऽवतिष्ठते ?

12. द्योतकव्यञ्जकावपि वाचकावेव – कथम् ?

अथवा

वाच्यवाचकयोः काव्यगतः परमार्थः कः ?

13. सामान्याभिधायी शब्दः कदा सहृदयहृदयहारितां प्रतिपद्यते ?

अथवा

विशेषात्मना वस्तुप्रतिपादनावसरे कविः कीदृशं पदं प्रयुङ्क्ते ?

14. ‘द्वयं गतं. . . . .’ इत्यादौ पद्ये ‘सम्प्रति’ इत्यस्य वक्रता कथं भवति ?

अथवा

उभावेतावलङ्कार्यौ – कौ ?

15. शब्दार्थयोरलङ्कृतिः का ?

अथवा

‘मैथिली तस्य दाराः’ इत्यत्र का वक्रता ?

ब. सर्वे लघूत्तरीयाः प्रश्नाः समाधेयाः। **(5×6=30)**

16. शास्त्रातिरिक्तं प्रगुणं प्रयोजनं काव्यबन्धस्य – कुन्तकोक्तदिशा वर्णयत।

17. ‘वस्तुमात्रं शोभातिशयशून्यं न काव्यव्यपदेशमर्हति’ – सोदाहरणं विवृणुत।

18. “बन्धे व्यवस्थितौ शब्दार्थौ” इत्यस्याशयं स्पष्टयत।

अथवा

शब्दस्य शब्दान्तरेण साहित्यविरहं सोदाहरणं विवृणुत।

19. सुकुमारमार्गगतम् आभिजात्यं विवृणुत।

अथवा

रघुवंशे सिंहदिलीपयोः संवादे वक्रतां कुन्तकोक्तदिशा वर्णयत।

20. ‘रामोऽसौ भुवनेषु’ इत्यादिपद्ये पदपूर्वार्धवक्रतां प्रतिपादयत।

अथवा

क्रियावैचित्र्यवक्रतां सोदाहरणं प्रतिपादयत।

स. निबन्धात्मकः प्रश्नः समाधेयः। **(1×20=20)**

21. वाच्यवाचकयोः विशिष्टं साहित्यं सोदाहरणं विवृणुत।

अथवा

सुकुमारमार्गं कुन्तकाचार्योक्तदिशा विवृणुत।

अथवा

‘भर्तुर्मित्रं प्रियमविधवे. . . . .’ इत्यादौ पद्ये कुन्तकाचार्योक्तदिशा वक्रतां प्रदर्शयत।

A-II/2/2336/ 21

चतुर्थसत्रार्द्धम्

द्वितीयपत्रम्

साहित्यम्

समयः घण्टात्रयम् **पूर्णाङ्काः 80**

अ. सर्वे अतिलघूत्तरीयाः प्रश्नाः समाधेयाः। **(15×2=30)**

1. ललनालावण्यप्रख्यः अर्थः कः ?
2. लावण्यसिन्धुरपरैव इत्यादिपद्ये व्यङ्ग्यार्थः कः ?
3. व्यङ्ग्यांशानुगमे सति प्रायेण परां छायां कः बिभ्रति ?

अथवा

अतिशयोक्तिगर्भता कुत्र शक्यक्रिया भवति ?

4. प्रतीयमानच्छाया कीदृशी भूषा।
5. अर्थान्तरगतेः काक्वा परिदृश्यमाने कीदृशं गुणीभूतव्यङ्ग्यत्वम् ?
6. रीतयः काः ?

अथवा

काव्यलक्षणे ज्ञाते काः प्रकाशन्ते ?

7. काव्यस्य सर्वस्मिन् प्रकारे कस्य अर्थस्य स्पर्शेन सौभाग्यम् ?
8. कवीनां प्रतिभागुणः केन आनन्त्यम् आयाति ?
9. तिरस्कृतवाच्यध्वनिसमाश्रयेण अपूर्वत्वं कथम् ?
10. के नवा इवाभान्ति ?

अथवा

महाभारते अङ्गीरसः कः ?

11. "भगवान् वासुदेवश्च कीर्त्यतेऽत्र सनातनः" इति श्लोकवाक्येन किं प्रतिपाद्यते ?
12. कः आनन्त्यम् आयाति ?

अथवा

'स्मितं किञ्चिन्मुग्धम्' इत्यादिपद्यं कस्य उदाहरणम् ?

13. काव्यमार्गः कस्मात् अनन्ततां प्राप्तः ?

14. रसपरिग्रहः कुत्र भवेत्?

अथवा

'एवं वादिनि देवर्षौ' इत्यादिश्लोके नवत्वं कथम्?

15. कस्मिन् काव्ये मोक्षलक्षणः पुरुषार्थः विवक्षाविषयत्वेन सूचितः?

ब. सर्वे लघूत्तरीयाः प्रश्नाः समाधेयाः। (5×6=30)

16. 'अनन्ता हि वाग्विकल्पाः तत्प्रकारा एव चालङ्काराः' इति ग्रन्थोक्तदिशा व्याख्यात।

17. प्रकारोऽयं गुणीभूतव्यङ्ग्योऽपि ध्वनिरूपताम्। धत्ते रसादितात्पर्यपर्यालोचनया पुनः॥
–इति कारिकां व्याख्यात।

अथवा

रामायणे करुणस्य अङ्गित्वं साधयत।

18. चित्रकाव्यं सप्रभेदं निरूपयत।

अथवा

मुख्या महाकविगिरामलङ्कृतिभृतामपि। प्रतीयमानच्छायैषा भूषा लज्जेव योषिताम्॥
–इति कारिकां व्याख्यात।

19. राजानमपि सेवन्ते विषमप्युपभुञ्जते। रमन्ते च सह स्त्रीभिः कुशलाः खलु मानवाः॥
–ससन्दर्भं व्याख्यात।

20. अतो ह्यन्यतमेनापि प्रकारेण विभूषिता। वाणी नवत्वमायाति पूर्वार्थान्वयवत्यपि॥
–व्याख्यात।

अथवा

व्यङ्ग्यव्यञ्जकभावेऽस्मिन् विविधे सम्भवत्यपि। रसादिमय एकस्मिन् कविः स्यादवधानवान्॥
–कारिकां व्याख्यात।

स. निबन्धात्मकः प्रश्नः समाधेयः। (1×20=20)

21. अलङ्काराणां वक्रोक्तिगर्भत्वं वक्रोक्तेः महत्त्वं च प्रतिपादयत।

अथवा

महाभारते अङ्गीरसः शान्तः इति ध्वन्यालोकदिशा प्रतिपादयत।

अथवा

'संवादा तु भवन्त्येव' इति यथाग्रन्थं साधयत।

A-II/3/2337/ 21

चतुर्थसत्रार्द्धम्

तृतीयपत्रम्

साहित्यम्

समयः घण्टात्रयम् **पूर्णाङ्काः 80**

अ. सर्वे अतिलघूत्तरीयाः प्रश्नाः समाधेयाः। **(15×2=30)**

1. स्थायिभावस्य लक्षणं किम्?
2. नव रसाः के?
3. 'वागर्थाविव संपृक्तौ' – इत्यत्र रसध्वनिः कथं न सिद्ध्यति?
4. मोहस्य किं लक्षणम्?
5. प्राचीनोक्ताः दश शब्दगुणाः के?
6. उत्तमे कौ हास्यभेदौ?
7. रसाभासः कः?
8. वितर्कस्य किम् उदाहरणम्?
9. हास्यस्य कति भेदाः? के च ते?
10. रसविरोधः कतिविधः?
11. अर्थगुणे ओजसि वामनप्रोक्ताः पञ्चप्रकाराः के?

अथवा

रसालङ्कारः कः?

12. 'माधुर्यभारभङ्गुर-सुन्दर-पदवर्णविन्यासा' –अत्र का रीतिः?

अथवा

'शून्यं वासगृहं विलोक्य शयनादुत्थाय किञ्चिच्छनैः' –इत्यत्र कथम् अश्रव्यता?

13. महाभारते अङ्गिरसः कः?

अथवा

रसाभासस्य लक्षणं किम्?

14. निद्रायाः किं लक्षणम् ?

अथवा

माधुर्यगुणः केषु रसेषु भवति ?

15. अनुभावसंज्ञाव्युत्पत्तिं दर्शयत ?

अथवा

रतेः वियोगकालावच्छिन्नत्वे कः रसः ?

ब. सर्वे लघूत्तरीयाः प्रश्नाः समाधेयाः। **(5×6=30)**

16. जगन्नाथदिशा भक्तेः रसत्वं निराकुरुत।

17. शृङ्गारस्य द्वैविध्यं सोदाहरणं प्रतिपादयत।

18. 'सन्तापयामि. . . .' इति पद्यं विलिख्य धृतिलक्षणसमन्वयं कुरुत।

अथवा

भावसन्धिं सोदाहरणं निरूपयत।

19. प्रसिद्धौचित्यबन्धः कः? – विशदयत।

अथवा

यथाग्रन्थं रसयोर्ज्ञानविरोधम् उपस्थापयत।

20. रसानां परस्परं विरोधाविरोधौ प्रतिपादयत।

अथवा

'सुराङ्गनाभिराश्लिष्टा व्योम्नि वीरा विमानगाः' –इत्यत्र कौ विरोधिरसौ ? अविरोधश्च कथम् ?

स. निबन्धात्मकः प्रश्नः समाधेयः। **(1×20=20)**

21. जगन्नाथदिशा शान्तरससत्तां निरूपयत।

अथवा

केषाञ्चन पञ्चानां व्यभिचारिभावानां लक्षणं सोदाहरणं प्रतिपादयत।

अथवा

जगन्नाथमतानुसारेण गुणान् विवेचयत।

A-II/4/2338/21

चतुर्थसत्रार्द्धम्

चतुर्थपत्रम्

साहित्यम्

समयः घण्टात्रयम् **पूर्णाङ्काः 80**

अ. सर्वे अतिलघूत्तरीयाः प्रश्नाः समाधेयाः। **(15×2=30)**

1. त्वां प्रणन्तुं कः प्रभवति ?

अथवा

विरिञ्चिः किं संचिन्वन् लोकान् विरचयति ?

2. अविद्यानाम् – इति पदस्य अर्थः कः ?

अथवा

मुररिपुवराहस्य दंष्ट्रा का ?

3. पाणिभ्याम् अभयवरदः कः ?

अथवा

हरिः कं क्षोभम् अनयत् ?

4. अनङ्गः कस्मात् कृपां लब्ध्वा जगद् विजयते ?

अथवा

करिकलभकुम्भस्तननता – अत्र कोऽलङ्कारः ?

5. व्योभजनकः कः ?

अथवा

मही कस्मिन् चक्रे वर्तते ?

6. कुलकुण्डे – अस्य पदस्य कोऽर्थः ?

7. श्रीचक्रे मूलप्रकृतयः कति भवन्ति ?

8. वर्षीयांसम् – अस्य पदस्यार्थः कः ?

9. क्षितौ कति मयूखा भवन्ति ?

10. गीर्वाणगणिका उर्वश्या सह कस्य वश्या भवन्ति ?

11. चिकुरनिकुरम्बम् – अस्य पदस्यार्थः कः?

12. भगवत्याः किं नयनम् अहः सूते?

13. जपापुष्पच्छाया का?

14. द्रविडशिशुः कवयिता कथम् अजनि?

15. भगवत्या मञ्चत्वं के गताः?

ब. सप्रसङ्गं व्याख्यात – **(5×6=30)**

16. महासंवर्ताग्निर्विरचयति नीराजनविधिम्।

अथवा

भवस्याभ्युत्थाने तव परिजनोक्तिर्विजयते।

17. स्वतन्त्रं ते तन्त्रं क्षितितलमवातीतरदिदम्।

अथवा

भवानि त्वं दासे वितर मयि दृष्टिं सकरुणाम्।

18. निजां वीणां बाणी निचुलयति चोलेन निभृतम्।

अथवा

महासंहारेऽस्मिन् विहरति सति त्वत्पतिरसौ।

19. सपर्यापर्यायस्तव भवतु यन्मे विलसितम्।

20. द्विषां वृन्दैर्वन्दीकृतमिव नवीनार्ककिरणम्।

स. दीर्घोत्तरीयः प्रश्नः समाधेयः। **(1×20=20)**

21. सौन्दर्यलहरीम् आश्रित्य मूलाधारादीनि षट् चक्राणि वर्णयत।

अथवा

सौन्दर्यलहरीम् अनुसृत्य भगवत्याः सौन्दर्यं प्रतिपादयत।

A-II/5/2339/ 21

चतुर्थसत्रार्द्धम्

पञ्चमपत्रम्

साहित्यम्

समय: घण्टात्रयम् **पूर्णाङ्का: 80**

अ. सर्वे अतिलघूत्तरीयाः प्रश्नाः समाधेयाः। **(15×2=30)**

1. लघुत्रय्यां के ग्रन्थाः अन्तर्भवन्ति ?

2. नैषधीयचरितस्योपरि मल्लिनाथस्य का व्याख्या अस्ति ?

3. महाकवि-कालिदासकृतखण्डकाव्यानां नामानि लिखत।

4. डॉ रेवाप्रसादद्विवेदिमहोदयस्य ग्रन्थाः के ?

5. "सञ्चारिणी दीपशिखेव रात्रौ" कस्य इदं वाक्यम् ? कस्मिन् काव्ये अस्ति ?

अथवा

उत्तररामचरिते कति अङ्काः सन्ति ?

6. "अभिषेकनाटकम्" कस्य कृतिः ?

अथवा

बाणस्य रचनाद्वयं किम् ?

7. वासवदत्ता कस्य रचना ?

अथवा

उत्तररामचरिते को रसः प्रधानः ?

8. मुद्राराक्षसे मुख्यः रसः कः ?

अथवा

सत्यव्रतशास्त्रिणः रचनाद्वयं किम् ?

9. मेघगीतम्, काकली, लीलापद्मम् इत्यादयः कस्य कृतयः ?

अथवा

उत्तरसीताचरितं स्वातन्त्र्यसम्भवम् इति कस्य कवेः कृतिः ?

10. 'तदेव गगनं सैव धरा' 'बलदेवचरितम्' कस्य कवेः ग्रन्थद्वयम्?

11. भट्टमथुरानाथशास्त्रिणः समयः कः?

12. अरस्तुमहोदयस्य कृतिद्वयं लिखत।

13. श्रीकण्ठपदलाञ्छनः पदवाक्यप्रमाणज्ञश्च कः?

14. दशकुमारचरितस्य कर्ता कः?

15. 'प्रज्ञाभारती' इति कस्य उपाधिः वर्त्तते?

ब. सर्वे लघूत्तरीयाः प्रश्नाः समाधेयाः। **(5×6=30)**

16. "नाटकेषु शकुन्तला" इत्यस्य आशयम् उदाहरणपुरस्सरं स्पष्टयत।

17. "माघे सन्ति त्रयो गुणाः" इति उदाहरणैः स्पष्टयत।

अथवा

रामकरणशर्मणः जीवनादर्शं वर्णयत।

18. "आतपत्रभारविः" इति आभाणकं प्रतिपादयत।

अथवा

आचार्यजानकीवल्लभशास्त्रिणः परिचयो देयः।

19. "वाणी बाणो बभूव " इति आभाणकं वर्णयत।

अथवा

क्रोचेमहोदयस्य देशकालकृतीश्च प्रतिपादयत।

20. राधावल्लभत्रिपाठिमहोदयस्य संक्षिप्तपरिचयो देयः।

स. निबन्धात्मकः प्रश्नः समाधेयः। **(1×20=20)**

21. लौञ्जाइनस्-महोदयस्य उदात्ततत्त्वं सविस्तरं प्रतिपादयत।

अथवा

"महाकवि-कालिदासस्य" जीवनादर्शं प्रतिपादयत।

अथवा

होरेसमहोदयस्य जीवनादर्शं वर्णयत।